

prezira o vsakega, ki slepo ne trobi v njihov rog. To ni prav, tega bi se morali vsi izogibati.

Obrtnik, in najsibo še tako mal obrtnik, bi se moral zavedati svojega poklica in ga odkrito pripoznavati. Ravno tako kot svoj poklic, bi pa moral odkrito pripoznavati tudi svoje prepričanje. Odloučen in o svoji stvari prepričan mož se zaradi značajnosti ne sme sramovati povedati v obraz komurkoli svojega prepričanja in naziranja.

Drugod, n. pr. v Nemčiji imajo dobro organizirano obrtništvo ravno zaradi tega, ker je stanovsko izobraženo; tam se ne sramuje nikdo odkrito povedati svojega stan in tudi ne — svojega prepričanja. Do te stanovske samozavesti mora priti tudi pri nas. Potem, ko se bo vsak zavedal svojega položaja in poklica, ko ga bo spoštoval in vzljubil, šele tedaj bo naše obrtništvo zmožno res istinito napredovati, šele tedaj bo prenehalo biti igrača v rokañ nekaternikov, ki skušajo sedaj nesposobnost obrtništva obračati v svoje dobro in ga izkoriščati v svoje namene.

Ljubljanski veliki semenj

V Ljubliani, središču najbolj industrijske, obrtne in trgovske pokrajine naše države se je letos priredila ena največjih in najsijajnejših prireditev: Ljubljanski veliki semenj. Vsa slovenska industrija, obrt in trgovina je postavila na ogled vse, kar zmore. Tisoči in desetisoči, ki so obiskali veliki semenj, se niso mogli načuditi vzornemu redu in sijajni organizaciji sejma samega, kakor tudi velikemu napredku naše industrije. Ljubljanski veliki semenj je pokazal veliko bogastvo Slovenije, ki nam bo pripomoglo do ugleda in veljave v državi sami in tudi zunaj.

Prireden je ta semenj po velikih semnjih, ki so se zadnji čas razvili po industrijskih in trgovskih središčih vsega sveta. Najbolj znani so sejmi v Lipskem, Kölnu in Nižjem Novgorodu. Semenj v Nižjem Novgorodu je največji semenj, ki se ga udeleže vsako leto stotisoči iz cele Rusije in Evrope. Vršil se je pred boljševiško vlado vsako leto od 15. julija do 10. okt.; sedaj pa se že nekaj let ni vršil. Tudi po drugih deželah se zlasti zadnjih deset let vršijo veliki semnji, posebno letos jih je vse polno. Ne vemo sicer, če je ravno posrečeno ime semenj, kajti v resnici je to bolj podobno razstavi kakor semnju. Pa naj bo že semenj ali razstava, vsekakor je taka prireditev velik napredek naše domače industrije, obrti in trgovine.

Naša naloga ni, da bi se v podrobnostih pečali s sejmom in z razstavljalci, ki so izložili svoje izdelke na sejmu. Zdi se nam tudi postranskega pomena, za koliko milijonov se je sklenilo kupčij na tem semnju. Bolj važno se nam zdi, kakšne indirektno, dobre posledice prinese taka prireditev naši industriji, obrti in trgovini.

Tak semenj služi predvsem spoznanju

lastne moči in bogastva. Tu vidimo izložene najrazličnejše predmete, za katere mogoče velik del našega naroda niti ne ve, da se pri nas izdelujejo. Zato se je čisto zgodilo, da so interesenti dobavljali blago iz inozemstva ne glede na to, da bi lahko doma krili svoje potreščine. Če upoštevamo, da se je semnja udeležilo čez sto tisoč ljudi, je med temi gotovo velika množica takih, ki so dosedaj naročali blago od bogsigaveđi kje in so spoznali, da lahko to vse pri nas doma dobijo.

Posebno obiskovalci iz južnih krajev naše države, iz Srbije in Vojvodine, so zaznali, da se v Sloveniji nahaja že močno razvita industrija, obrt in trgovina. In ker smo Slovenci znani kot solidni ljudje in v cenah nepretirani, je mnogo upanja, da se v Ljubljani polagoma koncentrira velika tržišče, ki bo posredovalo med zahodom in vzhodom, severom in jugom. In če se to doseže, je gotovo, da tudi naša industrija in obrt pridobita pri tem ter se v Sloveniji te panoge čisto gotovo razvijejo in spopolnijo še daleč naprej.

Drug važen moment, ki se je posebno dosegel za male obrtnike in podjetja, ki so si semenj ogledali, pa je, da so si vzbudili neko veselje do napredka in marsikdo, ki letos ni imel časa ali prilike, da bi na sejmu razstavil, bode skušal v prihodnje to storiti, in tako bo rasel pomen in vsestranska korist teh prireditev.

Slovenci se moramo jasno zavedati, da obstoja naš gospodarski napredek v prvi vrsti, če se naši kraji čim bolj industrializirajo. Naše kmetijstvo malega obsega pa lahko to podpira v obojestransko korist. Naš mali obrtnik je na sejmu videl, da on, četudi v malem, lahko s svojo pridnostjo in vztrajnostjo napravi lepe in krasne izdelke, in če bodo taki sejmi dosegli svoj cilj, mu tuči ne bo žal, saj bo prav lahko svoje izdelke prodal. Pa tudi naš — večkrat šele v povojih — veleobrnik ali industrijec, ki si je s težkočo zgradil svoje podjetje, posebno sedaj po vojni, ko ni bilo lahko dobiti tega ali onega stroja, ko si te stvari takih domačih podjetij ogleda, ga vendar prime radost in veselje do še večje izpopolnitve. Vse težave, ki jih je imel pri snovanju podjetja, so pozabljene. Tudi naša veleindustrija, v kolikor je sploh imamo, čuti isto. Vsak pa je imel zavest, da bo kos premagati težkoče le, če bodo tudi voditelji države imeli smisel ter da bodo oni stvar ne ovirali, ampak podpirali.

Tudi kritike bi ne manjkalo glede sejma, pa pustimo to za enkrat. Nekaj pa je, da omenimo, da je bilo importirano blago preveč zastopano in čisto so bili razstavni paviljoni pomešani, da si naenkrat imel poleg pristnih domačih izdelkov oddelek s samim uvoženim blagom. Saj je bil sklep razstavnega odbora, da se to blago popolnoma separira od domačega blaga. Da gotovo ne škodi, da so se razstavili tudi tuji izdelki, je gotovo, da vsaj resni motrilec lahko vidi, v čem se loči tuje blago, drugi pa tudi, česa še nimamo in ali bi se ne dalo tu kaj izdelovati. Kajti, da ne bo sama hvala, moramo pripomniti, da nam še mnogo mnogo manjka tega, kar rabiti.

Opomniti nam je še tudi, da so bili bratje Hrvati in Srbi zelo slabo zastopani

med razstavitelji. Vzrok je gotovo to, da jim je bil čas prekratek. Upanje pa je, da se bodo v bodoče gotovo bolj zanimali za to.

Omeniti nam je, da je k otvoritvi prišel pokrovitelj razstave g. dr. Spaho, minister za trgovino in industrijo. Minister se je prav pohvalno izrazil ter pri več prilikah poudarjal, da bo vsestranko podpiral naša stremjenja. Seveda so to le boj oficijelne obljube ob takih prilikah. Poleg ministra so se udeležili otvoritve tudi tuji zastopniki raznih držav, ki, kakor je bilo videti, niso dobili slabega vtisa o vsej prireditvi. Vsa prireditve se lahko smatra kot dovolj povoljna. Vsi pa upamo, da se bližamo boljšemu blagostanju.

O razvoju ljudske umetnosti.

Piše prof. V.

Dalje.

V sledečem hočemo govoriti o keramičnih, t. j. o izdelkih iz finejše ilovice ali glin. Ti izdelki nam nudijo v svoji ornamentiki mnogobrojne domače umetniške motive, četudi so keramiški izdelki že v starem veku, seveda le pri kulturnih narodih, izgubili značaj ljudsko-umetniške obrti, ker so se na primer pri Grkih in Rimljanih izdelovali že tovarniškim potom.

Ilovica je snov, ki je še dandanes priljubljena igrača mlajših pastirjev. Tudi prazgodovinski človek je igraje se spoznal, kako pripravna snov je ilovica za izdelovanje igrač in raznih v gospodarstvu potrebnih predmetov. Enake stvari so se poleg mnogoštevilnih čepin glinaste posode našle tudi na ljubljanskem barju. Te najdenine nam pričajo, da je prastari barski mostiščar že poznal uporabo ilovice. Najdene čepinje kažejo že nekako, čeravno zelo primitivno ornamentiko. Iz navedenega sklepamo, da je človek že v najstarejši zgodovinski dobi porabljal ilovico za izdelovanje najrazličnejših predmetov. Vendar nam ornamentika na keramiških izdelkih manj kulturnih narodov priča, da prva posoda, ki jo je rabil človek, ni bila zgnjetena iz glin, ampak je bila pletena iz ličevja, iz raznih trav, iz palmih listov, šibja itd. Seveda je uporabljal najprej posodo, ki mu jo je nudila narava sama v trdih lupinah raznih sadežev, v živalskih in človeških lobanjah. Špranje pri pletenih posodah je zamazal z ilovico, ali pa mnogokrat preoblekel kar celo pletenko s tenko plastjo ilovice. Slednjič je začel izdelovati posodo iz same ilovice in je uporabil v okras posode motive, kakršne mu je nudila pletenka.

Z občudovanjem nas navdajajo marsikateri keramiški izdelki Grkov in Rimljanov in nam pričajo, da so imeli že stari narodi svoje lončarje-obrtnike. Tudi v naših

pokrajinah se morajo keramiški izdelki smatrati za proizvode lončarjev-obrtnikov, in torej lončarsko obrt za zelo staro. Izvzeti moramo vendar nekatere evropske pokrajine, n. pr. Bavarsko, kjer je do najnovejše dobe prevladovala lesena posoda.

Drugod pa, kjer je uporabna glina na razpolago, so nastale kar cele lončarske vasi, ki so opravljale lončarsko obrt kot postranski zaslužek in so seveda izvažale svojo lončeno robo v bližnje in daljše kraje. V dokaz nam služijo naši Ribničani. Izdelovanje keramiških predmetov se je torej prav kmalu po lastila lončarska obrt, a vkljub temu lahko trdimo in bomo tudi dokazali, da so keramiški izdelki večinoma v svoji ornamentiki ohranili posameznim pokrajinskim primeren, ljudsko-umetniški značaj.

Po propadu rimskega cesarstva je propadla tudi visoko razvita grško-rimska keramiška industrija. Začeti je bilo treba popolnoma na novo, vsled česar so bili keramiški izdelki srednjega veka do 14. stoletja zelo priprosti. Z 14. stol. so začeli polagoma spoznavati udobnost od zunaj kurjenih sob, graditi t. zv. kmetske peči, torej tudi izdelovati pečnice. Na posodi te dobe že lahko opazujemo prve poskuse z glazuro v rumeni rujavi in zeleni barvi. Ornamentika je bila kljub temu zelo priprosta, izvedena s prstom, ali koščkom ostro prirezanega lesa. Najdejo se celo že poskusi plastične (reliefne) ornamentike, vendar se začne razvoj keramiške domače obrti v naših pokrajinah šele z dobo renesanse in sicer pod tujim severnolaškim vplivom. Iz severne Italije, kjer so nastale znamenite, svetovno znane tvornice, so prihajali razni glinasti izdelki čez slovenske dežele v nemške in celo na Češko in Moravsko. Toda kmalu so se začele nemško-alpske in sudetske dežele zanimati za keramiko in po laških vzorcih izdelovati razno posodo. Od Lahov so se naučili boljšega in bolj živobarvnega načina glaziranja in so z uspehom tekmovali z Lahi. Dočim se je v nemških alpskih in sudetkih deželah razvila keramiška obrt do visoke stopnje, so slovenske dežele zaostale. Na slovenskih tleh se omenjajo Celje, Maribor in Ptuj, kot kraji z znatno keramiško industrijo. Vsi, po obliki in ornamentiki finejši keramiški izdelki v slov. alpskih in kraških deželah so razun nekaterih poskusov laško importirano blago, ki je pa glede oblike in ornamentike prirojeno zahtevam kupcev in kaže torej večinoma domače slov. umetniške motive. V slov. delu Štajerske ni bil brez pomena nemško-alpski vpliv.

Dalje prihodnjč.

Mariborska obrtna razstava.

V četrtek 8. avgusta se je slovesno otvorila obrtna razstava v Mariboru. Priredilo jo je Mariborsko obrtno društvo z namenom, da pomaga mali obrti, ki je vsled vojne prišla v hudo krizo, do boljše bodočnosti. Okoli 80 obrtnikov je razstavilo v Götzovi dvorani svoje izdelke. Mariborska razstava je nekaka dopolnitev ljubljanskega velikega sejma, kjer se je malo obrtništvo skoro poizgubilo med veliko industrijo.

Namen mariborske razstave je, kakor je razvidno iz predgovora v razstavnem katalogu, pokazati javnosti, da je naše domače obrtništvo popolnoma dorastlo svoji nalogi in da hoče s svojim intenzivnim delom prispeti k sanaciji sedanje gospodarske krize ter osamosvojiti domačo obrt v vseh panogah od inozemske obrti in tako po svojih močeh pripomoči k popolni gospodarski organizaciji. Dalje stremi razstava za tem, da dvigne ugled in materieli položaj obrtnega stanu, ki je med vojno zelo trpel in mu pridobiti v naši kraljevini novih stikov in zaupanje odjemalcev do obrtništva. Slovensko obrtno društvo je sklenilo obrtne razstave ponavljati in pritegniti v prihodnje tudi dela pomočnikov in vajencev in tako pospeševati tehnični in strokovni napredek obrti in njegov kupčijski razmah. — S skromno podporo deželne vlade je pričelo obrtno društvo organizacije razstave, na katero sme biti v vsakem oziru ponosno, ker je živ izraz pridnosti, delavnosti, okusa, tehnične dovršenosti in podietnosti našega malega in srednjega obrtnika.

Cela razstava je grupirana v štiri skupine, in sicer velika dvorana s 34 razstavljalci, mala dvorana s 16 razstavljalci, mala dvorana v prvem nadstropju in galerija s 23 razstavljalci in bela dvorana s 17 razstavljalci. — Zastopane so pohištvene industrije, umetno in strojno ključavničarstvo, čevljarska in oblačilna obrt, živilna industrija, stavbene obrti, razne stroke kovinskih obrtov, grafične, knjigoveške in tiskarske stroke, pletarska, usnjarska in elektrotehnična obrt. Že letos je nedvomno, da je velika Götzova dvorana pretesna za obrtno-napredni in gospodarsko-podjetni Maribor in da bo treba drugo leto iskati večjih prostorov, da se omogoči udeležba onim mnogoštevilnim strokam, ki letos niso mogle biti vpoštene.

Razstava je dokaz smotrenega dela domačih obrtnikov. Za naše malo obrtništvo je brez dvoma večjega pomena nego ljubljanski veliki sejem, na katerem so bili razstavljeni povečini predmeti velike industrije in tudi predmeti tujih industrij. Tu na je zastopana samo domača in mala obrt. Razstava bo veliki meri pripomogla k napredku in samozavesti domačih obrtnikov in želeli je le, da se drugo leto v večjem obsegu ponovi.

Obrtniki! Širite svoje stanovsko glasilo »Jugoslovanski obrtnik«! Dopisujte vanj, da bo res pravo obrtniško glasilo in odmev naših želja in potrebi!

Krščanska internacionala.

Na shodu v Mariboru je načelnik Slovenske ljudske stranke dr. Korošec označil kot najvažnejšo točko programa SLS misel o internacionali. Naša stranka se hoče še to leto pogajati za ustanovitev mednarodne zveze za osvobodjenje kmeta, obrtnika in delavca. Program te zveze je: 1. Mir in razoroženje. Spori med državami naj se poravnajo brez orožja. 2. Potrebno je preobraženje Evrope v krščanskem smislu, zahteva krščanske vzgoje v šoli in v vsem javnem življenju. 3. Zveza krščanskih strank v svrhu osvobodjenja kmeta, obrtnika in delavca iz rok kapitalizma.

Po vojni se poizkusi ustvariti krščansko internacionalo vedno bolj množijo. Pravzaprav že imamo krščansko internacionalo, to je Cerkev, toda treba je v okviru njenih načel še posebič organizacije vseh delavcev na javnem torišču, da se ta načela oživetvorijo povsod po enem načrtu. Zato katoličani vseh dežel skušajo doseči med seboj stike, snujejo se razni mednarodni odbori. Vse organizacije so pa edine v tem, da mora iti naše stremljenje po smernicah, ki jih je začrtal tudi načelnik naše stranke v Mariboru: ohranitev miru, krščanska vzgoja v družini in šoli ter pokristjanjevanje gospodarskega življenja.

Boj nekrščanskemu nacionalističnemu šovinizmu, imperializmu in militarizmu, boj materializmu v gospodarskem pridobitnem življenju, delo za solidarnost vseh krščanskih narodov zemlje, za smotreno vzgojo mladine v duhu evangelija, zdržnosti, zmernosti, idealizma, požrtvovalnosti, po enem načrtu v vseh državah izomikanega sveta, to je program krščanske internacionalne.

Posamezni stanovi so v tem že storili veliko korakov za medsebojno zblizanje. To so predvsem dijaki in delavci. Oboji so imeli že celo vrsto mednarodnih sestankov in imajo svoje internacionalne odbore, ki rešujejo skupno vprašanja vseh dijakov, oziroma delavcev. V Gradcu se je letos vršil tudi velik kongres, na katerem so se dale nove smernice in pobude za celo skupno mednarodno katoliško gibanje.

Krščanska internacionala je tudi za obrtnika neizmerne važnosti. Komu pa morejo bolj koristiti njeni nameni, njeno delo, kot ravno ljudstvu, ki mora z rokami služiti svoj kruh in med te spada tudi obrtnik. Mir! Kdo ga želi in kdo hrepeni po njem in po urejenih razmerah, ki jih prinese, bolj kot obrtnik in sploh vsak delavec, bodisi ročni ali duševni? Ali nima od poštenega gospodarskega življenja ravno obrtnik največje koristi? Vse to pa more-